

VAKUUTUSONGELMAISTEN LIITTO RY.

MUSTIKKASUONTIE 12 B 00940 HELSINKI

Vakuutusoikeuden kehittämistyöryhmä (OM 4/32/2006,OM016:00/2008)

Oikeusministeriö Eteläesplanadi 10, Helsinki (1.kerros, Sali Julkisuus)

Kehittämispäällikkö

Ann-Mari Pitkäranta, Oikeushallinto - osasto, Oikeusministeriö, ann-mari.pitkaranta@om.fi,
09 1606 7915

Tilaisuus:

KUULEMISTILAISUUS 4.10.2010 KLO 9.30 – 11.30 KOSKIEN LUONNOSTA
HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE VAKUUTUSOIKEUSLAIN
MUUTTAMISESTA

VAKUUTUSOIKEUDEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Vakuutusongelmaisten liitto r.y toteaa nyt viimeistelyssä olevan hallituksen esityksen vakuutusoikeuslain muuttamisesta olevan oikeansuuntainen, mutta kokonaisuutena täysin riittämätön tiedossa olevien merkittävien oikeudellisten epäkohtien korjaamiseksi.

Pidämme lakien takaamien ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen kannalta erityisen tärkeinä 6.10.2008 tapahtuneessa oikeusministeriön kuulemisessa jättämämme kymmenen kohdan ehdotustamme.

1. LÄÄKÄRIJÄSEN TOIMIMAAN VAIN VALAN VANNONEENA ASIANTUNTIJANA JA VALITUKSEN ALAISEN ASIAN LÄÄKETIETEELLISEN ALUEEN TUNTEVANA ERIKOISLÄÄKÄRINÄ
2. VALITUKSEN KÄSITTELYLLE ASETETTAVA KOHTUULLINEN MAKSIMIAIKA
3. TODELLISEN TYÖMARKKINATILANTEEN KARTOITUS
4. NYKYAIKAINEN ASIAKIRJOJEN KÄSITTELY JA ARKISTOINTI
5. ASIANOSAIJULKISTEN ASIAKIRJOJEN SIVUNUMEROINTI KUNTOON
6. TALLENNE TUOMIOISTUIN KÄSITTELYN TAPAHTUMISESTA PAKOLLISEKSI
7. YKSILÖITY ASIAKIRJALUETTELO KÄRÄJÄ- JA HOVIOIKEUKSIEN TAPAAN
8. LAADUN TARKKAILU JOKAPÄIVÄISEKSI TOIMINNAKSI VAKUUTUSOIKEUDESSA JA ENSIMMÄISEN ASTEEN LAUTAKUNNISSA
9. PERUSTUSLAIN TOTEUTUMINEN KÄYTÄNTÖÖN ERITYISTUOMIOISTUIMISSA
10. TAPATURMA-ASIOIDEN KORVAUSLUTAKUNNAN TOIMINTA TÄYSIN AVOIMEKSI JA LÄPINÄKYVÄKSI

VAKUUTUSONGELMAISTEN LIITTO RY.

MUSTIKKASUONTIE 12 B 00940 HELSINKI

Muistutamme vielä, että annoimme 13.6.08 tapaamisen yhteydessä oikeusministeriön ylliohtaja Kari Kiesiläiselle "Lakisääteinen vakuutusturva ja sen mustat aukot" – tietopakettin, jossa vakuutusoikeydenkin osalta tiedossa olevia epäkohtia on käsitelty kattavammin. Kattavan tietopakettin ovat vuosina 2007 - 2008 yhteistyössä valmistaneet Vakuutusongelmaisten liitto ry ja Vammautuneiden elämänhallinnan ja perhetyön tuki ry.

Liittomme mielestä siinä esitettyihin selkeisiin oikeudellisiin ja lakien vastaisiin menettelyihin ei ole otettu tässä vakuutusoikeyslain muuttamisessa riittävästi kantaa.

Epäkohtia ollaan korjaamassa osittain, eli suunta on oikea ja kannatettava. Vallitsevien epäkohtien määrä ja merkittävyys tulee kuitenkin muistaa. Ihmisten asemasta tarkasteltuna on todettava, että epäkohtien poistamisen laajuus ja vauhti ei ole riittävä. Samaan aikaan kun tätä prosessia viedään eteenpäin tulee muistaa, että olemassa olevista ja varsinkin jäljelle jäävistä epäkohdista kärsivät lukemattomat potilaat ja heidän perheensä. Länsimaisen hyvinvointivaltion tulee huolehtia jokaisesta yhteiskunnan yksilöstä, ja varsinkin heikoimmassa asemassa olevista niin, että oikeudenmukaisuus toteutuu jokaisen yksilön kohdalla ennen kaikkea oikeudessa.

Toivomme, että epäkohtien poistaminen saa jatkoa ja rohkeutta myös jatkossa.

Helsingissä 4.10.2010

Hannu Kukkonen
puheenjohtaja
Vakuutusongelmaisten liitto r.y.

Lisäys 4.10.2010

Ei riitä, että VAKO:n päätöksessä viitataan vakuutuneiden korvauskäytäntöön. Päätökset on otava perusteltu nähtä pohjalta, mikä nähtä oli perus ja millä perusteella!

Litteeksi 4.10.2010 kuulemiseen.
Vakuutusongelmaisten liitto ry.

Vakuutusosoikeuden kehittämistyöryhmä (OM 4/32/2006,OM016:00/2008)

Oikeusministeriö Kasarmikatu 42, 3 krs, kokoushuone 2

Työryhmän sihteeri

Martta Plathin
Oikeushallinto - osasto
Oikeusministeriö
martta.plathin@om.fi
puhe. (09) 160 67568

Tilaisuus:

Vakuutusongelmaisten liitto ry:n kuuleminen 6.10.2008 kello 13.30-14.30

VAKUUTUSOIKEUDEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Seuraavaksi Vakuutusongelmaisten liitto r.y:n mukaan tarvittavista kehittämiskohteista vakuutusosoikeudessa ja sen toimintaan liittyvissä osasissa.

1. LÄÄKÄRIJÄSEN TOIMIMAAN VAIN VALAN VANNONEENA ASiantuntijana JA VALITUKSEN ALAISEN ASIAN LÄÄKETIETEELLISEN ALUEEN TUNTEVANA ERIKOISLÄÄKÄRINÄ

Vakuutusosoikeudesta lankeava lääketieteellinen asiantuntemus ei näy tällä hetkellä millään tavalla valittajaan päin.

Suppean selvityksen "Oikeusturvan toteutuminen vakuutusosoikeudessa" oikeusministeriölle on vuonna 2003 tehnyt oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

Sakslinin selvityksen sivulla 20 kerrotaan, että **valtaosassa vakuutusosoikeuden ratkaisuista keskeinen kysymys on lääketieteellinen.**

Selvityksen sivulla 21 kerrotaan, että asianosaisella ei kuitenkaan ole mahdollisuutta varmistua siitä, mitä kaikkea on selvitetty ja millä perusteella lääkäri on päättänyt arvioonsa, jos nämä seikat eivät näy päätöksen perusteluissa.

Nykyisin lääkärijäsen merkitsee kantansa käsittelymuistioon, joka kuuluu neuvottelusalaisuuden piiriin. Merkintä saattaa olla hyvin lyhyt, lyhimmillään muotoa kyllä tai ei tai vain muutama lausetta.

Helsingin Sanomat kirjoitti tästä ongelmakohtasta artikkelissaan 28.1.2004, jossa asianajaja Markku Fredman kertoi seuraavaa:

Fredman muistuttaa, että joulukuussa mietintönsä luovuttanut tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on puuttunut sekä asiantuntijalääkäreiden käyttöön vakuutusosoikeudessa että päätösten perustelemiseen. Myös Fredman oli komitean jäsen.

Komitea esitti, että vakuutusosoikeudessa pitäisi luopua asiantuntijalääkäreiden kuulumisesta kokoonpanoon.

"Vakuutusosoikeuden asiantuntijalääkäreiden mielipiteet ja selvitykset ovat salaisia, sillä ne kuuluvat tuomareiden neuvottelusalaisuuden piiriin", Fredman huomauttaa.

Komitean mielestä pitäisi luoda järjestelmä, jossa ammattituomarit pyytävät tarvittavat lausunnot asiantuntijoilta ja asianosaisilla on mahdollisuus kommentoida niitä. Vaihtoehtoisesti asiantuntijoita voitaisiin kuulla todistajina.

Vakuutusosoikeuden lääketieteellistä ratkaisua koskevat seikat tulee olla aina asianomaisjulkisia.

Vakuutuslääketieteen asema vastaamaa sen todellista luonnetta. Puolueettomien asiantuntijoiden mukaan kyseessä on sellaisen lääketieteen muoto, joka ei perustu tieteellisen tutkimuksen pohjalta hankittuun faktaan.

Kyseessä on lääketieteen muoto, joka perustuu väittämiin. Vakuutuslääketiede on siten paramedisiinaa eli uskomuslääketiedettä.

2. VALITUKSEN KÄSITTELYLLE MAKSIMIAIKA

Omien kokemustemme mukaan valitusasian käsittelyyn vakuutusosoikeudessa menee tällä hetkellä keskimäärin 12-24 kuukautta.

Jatkossa tavoiteaika vakuutusosoikeuden valituskäsittelylle pitää olla maksimissaan 6 kuukautta.

Mikäli esittämämme kokonaisvaltainen toimintapaketti tietotekniikan suhteen toteutetaan, niin valitusten käsittelyaika pystytään puristamaan 3 kuukauteen!

3. TODELLISEN TYÖMARKKINATILANTEEN KARTOITUS

Tehdään lailla pakolliseksi vakuutusosoikeudelle ja sen alaisille lautakunnille pyytää valittajan omalta työvoimatoimistolta ja omalta ammattiliitolta kirjallinen lausunto valittajan työllistymismahdollisuuksista vajaakuntoisena lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Kolmikannan mukaiset työmarkkinajärjestöjen edustajat ovat tietojemme mukaan usein mukana erityistuomioistuimissa nimenomaan lakiasiain asiantuntijoina. Ei niinkään nykyisin vallitsevien koventuneiden työelämän vaatimusten asiantuntijoina.

Helsingin Sanomat kirjoitti asiasta 10.11.06:

"Vammaiset ovat viimeisellä sijalla, kun työnantajat rekrytoivat väkeä, työministeriön tutkimus totesi alkuvuonna. 65 prosenttia vastanneista yksityisistä palveluyrityksistä kertoi

vaikeuksista saada pätevää työväkeä, mutta vain 2–4 prosenttia oli valinnut vammaisen tai vajaakuntoisen työntekijän.

Noin 700 000 suomalaista saa ansiotuloista invalidivähennyksen, eli heillä on vähintään 30 prosentin invaliditeetti. Työikäisiä heistä on noin 400 000. Suuri osa heistä on työkyvyttömiä alkuperäiseen ammattiinsa.”

Lainaamme vielä perusteluiksi **STM:n kansliapäällikön Markku Lehdon kommentti, joka on lausunnosta 3.6.2004 työministeriölle:**

”Lisäksi pelkkä työnantajalle maksettava tuki ei vielä useinkaan auta henkilöä palaamaan työelämään, vaan kokemus on osoittanut, että vajaakuntoiset työntekijät usein tarvitsevat muuta tukea voidakseen jatkaa työelämässä tai päästäkseen sinne takaisin.”

Kyseinen lausunto liittyi vammaisten ja vajaakuntoisten työllistämistukijärjestelmän kehittämishankkeeseen.

4. NYKYAIKAINEN ASIAKIRJOJEN KÄSITTELY JA ARKISTOINTI

Myös vakuutusoikeuteen ja sen alaisiin lautakuntiin nopeasti käyttöön sähköinen asiakirjojen käsittely, siirto ja arkistointi vakuutusyhtiöiden tapaan.

Paperilla olevat tiedot tallennetaan jatkossa myös vakuutusoikeudessa ja sen alaisissa lautakunnissa kuvamuodossa tietokoneelle tehokkailla asiakirjaskannereilla, jonka jälkeen valittaja voisi esimerkiksi pankki- sekä sotu-tunnuksellaan käydä tutustumassa oman tapauksensa asiakirjamassaan vakuutusoikeudessa tai sen alaisissa lautakunnissa myös etäyhteyden kautta.

Toki myös näin toimien omassa vahinkovakuutus- tai eläkeyhtiössään.

Uudesta järjestelmästä näkee myös itse valittaja, ketkä henkilöt ovat asiakirjoihin tutustuneet.

Henkilön suhde ja status asiankäsittelyyn selviävät myös klikkaamalla. Toisella klikkauksella avautuu tarvittaessa sähkökytkentäkaavio henkilön sidonnaisuuksiin ja kytkentöihin vakuutusosalalla.

Mikäli sama järjestely ulotetaan myös ensimmäisen asteen lautakuntiin, niin hyödyt kokonaisuuden kannalta ovat mielestämme kiistattomat.

Etenkin lakien takaamien ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen suhteen.

5. ASIANOSAISJULKISTEN ASIAKIRJOJEN SIVUNUMEROINTI KUNTOON

Erityistuomioistuimen päätöksen sekä käsittelijä-/esittelymuistioiden sivujen numerointi tyyliin 1 (3), 2 (3) ja 3 (3) pakolliseksi. Suluissa oleva numero kertoisi sivujen kokonaismäärän.

Sivunumeroinnissa vakuutusosoikeudessa oli käytössä päätöksessä ja käsittelijämuistiossa vain 1,2,3 jne. ilman mainintaa sivujen kokonaismäärästä ja esittelymuistiossa ei ollut sivunumerointia ollenkaan.

6. TALLENNE TUOMIOISTUIN KÄSITTELYN TAPAHTUMISESTA PAKOLLISEKSI

Koska valtaosa vakuutusosoikeuden asian käsittelyistä on jatkossakin kirjallisia, niin nykytekniikka antaa mahdollisuuden virtuaaliseen avoimuuteen asianomaiselle päin.

Ellei sitten siirrytä näissä vakuutusosoikeuden käsittelemässä valituksissa kokonaan käräjäoikeusmenettelyyn. Esimerkiksi valittajan loppuelämää koskevissa eläkeasioissa.

Siirtymäajalle pakollinen audiovisuaalinen kuva- ja äänitallenne tulisi päätöksen liitteeksi ja todisteeksi siitä, että asia on todella käsitelty vakuutusosoikeuden istunnossa.

Nyt itse kukin saa omista asiapapereistaan sen kuvan, että yhdessä istunnossa nuijitaan tukkutoimituksena vain esittelijän kulloinkin etukäteen kehittämä kanta. Joka taas on valtaosin alemman tuomioistuimen kanta, joka taas on valtaosin sama kuin vakuutusyhtiön kanta.

Kyseessä on niin kutsuttu liitepäätösmenttely, jonka eduskunnan apulaisoikeusasiamies Riitta-Leena Paunio katsoi lakiemme vastaiseksi päätöksessään 31.12.1996 Dnro 489/2/96.

Vaihtoehtoisesti voidaan kukin vakuutusosoikeuden käsittelemä valituksen tuomioistuinkäsittely äänittää ja purkaa tekstimuotoon päätösasiakirjojen liitteeksi.

7. YKSILÖITY ASIAKIRJALUETTELO KÄRÄJÄ- JA HOVIOIKEUKSIEN TAPAAN

Tiedot vakuutusosoikeuden päätösten taustalla olevista yksilöidyistä asiakirjoista puuttuvat tällä hetkellä kokonaan.

Eli vakuutusosoikeuteen ja sen alaisiin lautakuntiin pakolliseksi henkilökohtainen sekä aikajärjestykseen perustuva kattava koontiluettelo yksilöidyistä asiakirjoista mihin kunkin asian valituskäsittely ja päätös perustuvat erityistuomioistuimessa.

Käräjä- ja hovioikeuksista löytyy tietojemme mukaan valmiiksi kopioitavissa oleva toimintamalli tähän ongelmaan.

8. LAADUN TARKKAILU JOKAPÄIVÄISEKSI TOIMINNAKSI VAKUUTUSOSIOKEUDESSA JA ENSIMMÄISEN ASTEEN LAUTAKUNNISSA

Määrätään lailla kaikille vakuutusosoikeuden ja sen alaisten lautakuntien päätöksille ulkopuolinen täysipäiväinen ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen laillisuusvalvoja.

Puolueeton laillisuusvalvoja vakuuttaa kunniansa ja omantuntonsa kautta kunkin vakuutusosoikeuden päätöksen voimassa olevien lakien ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen Suomelle antamien langettamien ennakkopäätösten vaatimien muutosten mukaan tehdyiksi.

Tarvittaessa henkilöitä palkataan lisää 10-50 kappaletta, jotta pitkään jatkuneet ihmisoikeuksien ja oikeusturvan loukkaukset saadaan kitkettyä pois erityistuomioistuinjärjestelmästä.

9. PERUSTUSLAIN TOTEUTUMINEN KÄYTÄNTÖÖN ERITYISTUOMIOISTUIMISSA

Perustuslain 21 §:n 2 momentin on katsottu edellyttävän, että päätöksen perusteluissa on ilmoitettava, mihin seikkoihin ja oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu perustuu.

Päätöksestä on selostettava, millä perusteella riittävä seikka on tullut näytetyksi tai jäänyt näyttämättä. Jos näyttö on perustunut asiakirjoihin, tulee yksilöidä, mistä asiakirjasta seikka käy ilmi.

Yleisluontoinen viittaus asiakirjoihin ei ole riittävä.

---

21 §

Oikeusturva

Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

22 § Perusoikeuksien turvaaminen

Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Erityistuomioistuimien kaikki kustannukset maksettava valtion budjetista.

Erityistuomioistuimien vuosittaisten kustannusten maksattaminen oikeusprosessin toisen osapuolen eli vakuutusalan toimesta erilaisilla nimikkeillä kikkailulla pitää saada mielestämme loppumaan. Kuten oikeushallintomaksu.

10. TAPATURMA-ASIOIDEN KORVAUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA TÄYSIN AVOIMEKSI JA LÄPINÄKYVÄKSI

Tapaturma – ja ammattitautitapausten oikeuskäytäntöjen taustalla vaikuttava tapaturma-asioiden korvauslautakunta puuttuu vakuutuslaitosten toimintaa esittävästä kaaviosta.

Liitteenä kaavio, josta tapaturma-asiain korvauslautakunta puuttuu kokonaan.

Kuitenkin tapaturma-asioiden korvauslautakunta käyttää virallisen tuomioistuinjärjestelmän ulkopuolelta käsin erittäin näkyvää toimeenpanovaltaa, miten korvauskäytäntöjä tuomioistuinjärjestelmässä ja vakuutusosoikeudessa sovelletaan.

YHTEENVETO

Tämän 10-portaisen toimintamallin kautta kansalaisilla on viimeinkin mahdollista saada vakuutusosoikeuden ja ensimmäisen asteen lautakuntien päätöksiin tosiasiallisia perusteluita, jotka puuttuvat tällä hetkellä mielestämme päätöksistä kokonaan.

Esimerkkinä tapaus Arto Kukkonen, vakuutusosoikeuden päätös 3.9.2008, dnro 6023/2007/3074.

* liitteenä päätöksestä 2 sivua.

Annamme tästä esityksestä ja toimialaamme liittyvistä asioista mielellämme lisätietoja.

Annoimme 13.6.08 tapaamisen yhteydessä oikeusministeriön ylijohtaja Kari Kiesiläiselle "Lakisääteinen vakuutusturva ja sen mustat aukot" – tietopaketin, jossa vakuutusosoikeudenkin osalta tiedossa olevia epäkohtia on käsitelty kattavammin.

Helsingissä 6.10.2008

Hannu Kukkonen
puheenjohtaja
Vakuutusongelmaisten liitto r.y.

*****

Esityksen lähdemateriaalia:

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies 31.12.1996 Dnrot 2675/2/96 ja 489/2/9
Kielteisten työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä koskevien päätösten perustelut

Oikeusturvan toteutuminen vakuutusosoikeudessa
9. PÄÄTÖSTEN PERUSTELEMINEN
13. LÄÄKETIETEELLISTEN SEIKKOJEN ARVIOINTI
Lausuntoja ja selvityksiä 2003:21, Maija Saksliin

2003:3 Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö
X TUOMIOISTUINORGANISAATIO - ASiantuntijajäsenet

Lausunnot toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietinnöstä ja vakuutusosoikeustyöryhmän ehdotuksesta.
Lausuntoja ja selvityksiä 2002:3